

Wstęp

„Podsumowanie roku turystycznego w Oddziale PTTK w Żarnowie”, w kolejnych latach stało się stałym elementem prezentacji działań, a wydawane drukiem broszury dokumentują dokonania naszego Towarzystwa w danym roku. Rok 2021 był następnym okresem w którym musieliśmy żyć i działać w czasie pandemii. Pomimo tego Oddział odnotował na swoim koncie szereg ważnych przedsięwzięć z udziałem członków naszego Towarzystwa. W związku ze zbliżającym się w 2022 r. jubileuszem 25-lecia Oddziału zorganizowany został konkurs „Liderzy turystyki pieszej” a w środowisku kajakarzy, podjęto udaną próbę organizacji 25 dni pływania kajakiem po rzekach Polski. Odnotowano znaczny wzrost imprez turystyki pieszej, zarówno własnych jak również organizowanych przez innych, w których uczestniczyli nasi członkowie. Było ich ok. 40, w tym 22 własnych imprez pieszych. Szerzej o nich w rozdziale „Turystyka piesza”. W 2021 r. nasi członkowie wzięli udział w kilku ogólnopolskich przedsięwzięciach takich jak:

1. Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Krajoznawczy „Poznajemy Ojcowiznę”
2. XIII Wiosenny Spływ Kajakowy Rzekami Polesia „Powitanie bobrów”
3. 64 Ogólnopolski Zlot Przodowników Turystyki Pieszej w Elblągu
4. Ogólnopolski Konkurs Plastyczny „Kolejowa Przygoda”
5. Wręczenie tytułów i medali „Nauczyciel Kraju Ojczystego” i medali Komisji Edukacji Narodowej w siedzibie ZG PTTK w Warszawie

Wspólnie z Urzędem Gminy Aleksandrów, wróciliśmy po roku przerwy do organizacji konferencji popularno–naukowej. W roku 2021 temat tego wydarzenia nosił tytuł: „Praca i życie na terenie Środkowego Nadpilicza”. Zorganizowaliśmy też Wojewódzki Spływ Kajakowy Pilicą, przy wsparciu finansowym Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa łódzkiego. W dużo skromniejszym składzie niż w latach ubiegłych, odbyło się dopiero w dniu 4 września 2021 „Podsumowanie roku turystycznego 2020 w O/PTTK Żarnów”.

Udało się także powstrzymać tendencję spadkową ilości członków Oddziału. W stosunku do ubiegłego roku, nastąpił bowiem wzrost członków zarówno w grupie dorosłych, jak również dzieci i młodzieży szkolnej.

Stan organizacyjny Oddziału

Aktualnie mamy 226 członków, w tym 90 to dzieci i młodzież szkolna. W 2021 r. reaktywowane zostało szkolne koło PTTK przy Szkole Podstawowej w Gomulinie, natomiast z ewidencji Oddziału z uwagi na brak wpłat składek członkowskich skreślono SKKT-PTTK przy Szkole Podstawowej w Szczercowie i SKKT- PTTK przy Szkole Podstawowej w Miedznej Drewnianej. Kadre programową stanowią min: 22 PTP, 8 IKR, 1 IKP, 25 IOP, 2 PTG. Zarząd Oddziału pracuje w 10 osobowym składzie. Od 2018 r. działa w strukturze Oddziału Klub Turystyki Kajakowej liczący w 2021 r. 40 osób .

Stan organizacyjny O/PTTK w Żarnowie w 2021 roku

Lp.	Nazwa	Liczba członków	Dzieci, młodzież
1.	Koło Terenowe PTTK w Żarnowie	159	31
2.	SKKT- PTTK przy SP w Białaczowie	21	19
3.	SKKT – PTTK przy SP w Gomulinie	29	26
5.	SKKT – PTTK przy SP w Żarnowie	17	14
Razem		226	90

Turystyka piesza

Tak jak w latach poprzednich, turystyka piesza jest najbardziej popularną dziedziną turystyki aktywnej w O/PTTK Żarnów. Członkowie naszego Oddziału w 2021 r. mieli okazję uczestniczyć w 39 imprezach pieszych, zarówno własnych jak tych, które były organizowane przez innych. Ponad 20 z nich to nasze rajdy i wycieczki piesze systematycznie odbywające się od stycznia do grudnia 2021. Oprócz tradycyjnych rajdów o wieloletniej tradycji takich jak Szlakiem Powstania Styczniowego (24), Rajd „Pierwszy dzień wiosny”, Rajd Rodzinny wokół Żarnowa i Rajd z Mikołajem, pojawiły się nowe imprezy zainicjowane przez kol. Cezarego Króla: 3 etapowy Rajd na 21 km „Turystyczne Oczko”, I Rajd Familijny „Każdy może iść na Podklasztorze” i „Zimowe wejście na Fajną Rybę, bez tlenu” oraz zorganizowane przez kol. Cezariusza Szulca „Spacerkiem wokół Afryki” i dwie „Turystyczne Ósemki”. Prowadził on również VII Marsz Walentynkowy.

W 2021 r. żarnowski Oddział „postawił” na organizację cyklu wycieczek pieszych związanych z promocją Turystyczno-Krajoznawczej Odnaki Gminy Żarnów. Odbyło się 9 takich wycieczek w okresie od stycznia do maja 2021 a w każdej z nich można było zwiedzić co najmniej 1 obiekt

krajoznawczy gminy Żarnów (cmentarz żydowski i inne obiekty Żarnowa oraz Skórkowice, Klew, Widuch, Siedlów, Trojanowice, rezerwaty przyrody „Diabla Góra” i „Jodły Sieleckie”, stajnia artystyczna Marcinków i OSiR w Miedznej Murowanej).

W tych „małych” imprezach turystyki pieszej, wędrowały po gminie zazwyczaj rodziny z dziećmi. Duża część rajdów, w których brali udział nasi turyści, to rajdy i maratony piesze organizowane przez O/PTTK w Końskich. Były to: XXXIV Rajd Zimowy, IV Rajd Borysa, XXII Rajd na 25 km, 46 Rajd Bab, Spacer historyczny pamięci narodowej „Szlakiem zabytków i pomników”, XXIV Nocna Majówka, XVI Cross Maraton z Piekła do Nieba i XXV Rajd Niepodległości. Dwie nasze turystki piesze : Magdalena Szotowska i Joanna Świątek uczestniczyły min. w kilku długodystansowych imprezach pieszych, aby spełnić warunki regulaminowe wymagane do zdobycia tytułu „Super Piechura Świętokrzyskiego”. Aby uzyskać tytuł, przeszły w tym roku po 326 km na: IV Zimówce Opoczyńskiej na 30 km, Piekelnym Maratonie Pieszym na 50 km, V Skarżyskim Maratonie Pieszym, XXI Maratonie po Ziemi Opoczyńskiej, Marszu po Medal itp. Tytuł, dyplom i pamiątkowy puchar wręczone zostały w/w turystkom w dniu 6 listopada 2021 na uroczystej gali w Końskich. Z kolei żarnowski Oddział PTTK „ogłosił w grudniu 2020 r. konkurs pt. „Liderzy turystyki pieszej w O/PTTK Żarnów”, który trwał od stycznia do grudnia 2021 r. Osoby, zajmujące pierwsze dziesięć miejsc, zostaną uhonorowane dyplomami i pucharami. Najlepszymi piechurami w 2021 r. zostali:

Magdalena Szołowska, Urszula Jędrasik, Joanna Świątek, Blanka Jakubowska, Czesław Szwedkowicz, Cezary Król, Monika Aleksandrowicz, Janusz Aleksandrowicz, Katarzyna Szołowska i Barbara Kalinowska. We wrześniu 2021 r. odbył się 64 Ogólnopolski Złot Przodowników Turystyki Pieszej w Elblągu, w którym uczestniczyli: Stanisław Buczko, Sławomir Klauz, Elżbieta Barbara Kotyla, Cezary Król, Grażyna i Włodzimierz Szafińscy. Podczas zlotu kol. Cezary Król, zdał egzamin rozszerzający uprawnienia przodownicze na województwo świętokrzyskie. Terenowy Referat Weryfikacyjny OTP w Żarnowie przyznał w 2021 r. 43 odznak turystyki pieszej, w tym: 8 „Siedmiomilowych butów”, 23 „popularnych”, 8 brązowych, 2 srebrne i 2 złote OTP. Zaliczona została także jedna norma „Za wytrwałość w TP”. Jest to znaczny postęp w stosunku do r. 2020, w którym przyznano tylko 12 odznak.

Turystyka kajakowa

Turystyka kajakowa to dyscyplina turystyki aktywnej, która w Oddziale PTTK Żarnów cieszy się dużym powodzeniem, szczególnie w ostatnich trzech latach. W roku 2019 pływaliliśmy po rzekach Polski 20 dni, a w latach 2020 i 2021 po 25 dni spływów. Sezon kajakowy w 2021 r. rozpoczęliśmy w dniu 1 maja spływem z Przedborza do Tarasu. Był on także okazją do podsumowania sezonu 2020, ponieważ nie odbyło się ono w październiku ub. r. z powodu zagrożenia epidemicznego. Podczas uroczystego podsumowania w dn. 1 maja 2021 zostały wrę-

czone złote, srebrne i brązowe medale i dyplomy 10 osobom, które zajęły pierwsze sześć miejsc w rankingu „Najlepszy kajakarz 2020 roku”. Kajakarzy z miejscami I – III uhonorowano dodatkowo pucharami. Sezon kajakowy 2021 w O/PTTK Żarnów trwał od 1 maja do 16 października. W tym okresie turyści kajakarze, mogli przepłynąć 373

km szlaków wodnych, w tym Pilicą 171 km (11 spływów), Bugiem 42 km (2 dni), Wisłą 19 km (2 dni), Sanem 32 km (2 dni), Krutynią 30 km (2 dni), Drwęcą 42 km (2 dni) oraz Kamienną 18 km, Wartą 12 km, Wąglanką 7 km i Drzewiczką 10 km. Łącznie dało to 373 km. Statystycznie w spływach wzięto udział 440 kajakarzy.

Oprócz pływania realizowaliśmy programy krajoznawcze, zwiedzając ciekawe obiekty o czym będzie w rozdziale „Krajoznawstwo”. Większość pływających z nami osób należy do Klubu Turystyki Kajakowej PTTK Żarnów. Obecnie jest w nim skupionych 40 turystów, którzy potwierdzili przynależność opłaconą składką klubową. Oprócz członków PTTK z O/Żarnów, do klubu należą osoby z Oddziałów w Sieradzu i Łodzi. W 2021 r. nasi turyści zdobyli następujące turystyczne odznaki kajakowe: 2 złote (Dariusz Karolczak i Tadeusz Osiński), 1 srebrną (Stanisław Gwiazda), 8 brązowych (Renata Pluta, Zbigniew Chmura, Tadeusz Szczepański, Maria

Gołygowska, Witold Chotecki, Andrzej Ślufarski, Anna i Piotr Kmitowie), 5 popularnych (Waldemar Rek, Tomasz Świercz, Justyna Krupińska, Krzysztof Cieśliczko i Czesław Mętel). Podczas uroczystego zakończenia XIII Wiosennego Spływu Rzekami Polesia „Powitanie bobrów” w dniu 23 maja 2021r. w Okunince k/Włodawy, członkowie Klubu Turystyki Kajakowej PTTK Żarnów, Dariusz Karolczak i Tadeusz Osiński otrzymali Poleską Odznakę Kajakową im. J. Michalskiego „Za wytrwałość”, natomiast Ewa Wicherek, Witold Chotecki i Włodzimierz Szafiński odznakę w stopniu srebrnym. W dniu 16 października 2021 po spływie Pilicą, w Tarasie odbyło się podsumowanie sezonu kajakowego 2021 i rozstrzygnięcie konkursu na „Najlepszego kajakarza roku”. Tym razem wyróżnione zostały osoby, które zajęły w kolejności 10 pierwszych miejsc w rankingu (11 kajakarzy). I miejsce – Włodzimierz Szafiński – 25 dni spływów, II miejsce – Stanisław Gwiazda – 22, III miejsce – Maria Gołygowska – 18 dni, IV miejsce – Zbigniew Chmura – 16 dni spływów. W/w otrzymali złote medale, a trzy pierwsze osoby puchary. Następne cztery osoby: Cezariusza Szulca, Magdalenę Szotowską, Tadeusza Szczepańskiego i Tadeusza Osińskiego wyróżniono srebrnymi medalami a Krzysztof Cieśliczko, Ewa Wicherek i Witold Chotecki otrzymali brązowe. Wszystkim w/w osobom wręczono pamiątkowe dyplomy.

Praca z dziećmi i młodzieżą szkolną

Sytuacja pandemiczna występująca w ostatnich latach wpłynęła znacząco na spadek ilości członków skupionych w szkolnych kołach PTTK. Z wielu kół skupionych w Oddziale w Żarnowie, pozostały tylko koła przy SP w Białaczowie i Żarnowie. W roku 2021 reaktywowane zostało koło PTTK przy SP w Gomulinie. Łącznie mamy 90 młodych turystów, 59 w SKKT-PTTK i 31 w Terenowym Kole PTTK. Daje to zaledwie ok.41,86 % ogółu członków Oddziału, podczas gdy w innych latach dzieci i młodzież szkolna stanowili nawet ponad 70% ogółu. Dzieci i młodzież szkolna uczestniczą w szeregu imprez turystyki pieszej, konkursach plastycznych, Ogólnopolskim Młodzieżowym Konkursie Krajoznawczym „Poznajemy Ojcowiznę” oraz w Przeglądzie Poezji „Krajobrazy Polskie”. Cykl wycieczek pieszych wokół Żarnowa, połączony był ze zdobywaniem Krajoznawczo-Turystycznej Odznaki Gminy Żarnów. W okresie od stycznia do maja 2021 odbyło się 9 takich wycieczek pieszych, podczas których zwiedzano obiekty krajoznawcze gminy w Żarnowie, Skórkowicach, Klewie, Widuchu, Siedlowie, Trojanowicach oraz kamieniołom Sielec, rezerwat przyrody „Jodły Sieleckie”, Ośrodek Sportu i Turystyki w Miedznej Drewnianej i Stajni Artystycznej Marcinków. Młodzi turyści zdobyli 13 odznak regionalnych gminy Żarnów. Większymi imprezami z udziałem najmłodszych turystów były: XXIV Rajd Szlakiem Powstania Styczniowego, Rajd „Pierwszy dzień wiosny”, VI Rodzinny Rajd Pieszy w ramach Międzypokoleniowej Sztafety Turystycznej i XI Rajd z Mikołajem.

W wakacje kol. Cezary Król zorganizował dla dzieci i ich rodziców I Familijny Rajd „Każdy może iść na Podklasztorze”. Duże grupy dzieci ze SP w Białaczowie i Miedznej Drewnianej, uczestniczyły w rajdach O/PTTK Końskie, np. w Rajdzie Bab, Nocnej Majówce, Rajdzie Niepodległości. Komisja Środowiskowa ZG PTTK w Warszawie, ogłosiła w omawianym roku ogólnopolski konkurs plastyczny „Kolejowa przygoda”, na który wpłynęło 163 prace z całej Polski. I miejsce w kategorii klas I-IV zajęła Maria Szczegielniak z SP w Żarnowie, a wyróżnienia w kategorii klas V–VIII otrzymała Hanna Grzybek z SP w Białaczowie i Zuzanna Kasińska z SP w Żarnowie. Oddział PTTK w Końskich, w związku z konferencją naukową „Stanisław Małachowski – Konecczanin wśród pierwszych obywateli Rzeczypospolitej” zaproponował dla dzieci konkurs plastyczny pt. „Wspomnienia z wakacji”, w którym uczestniczyli min. uczniowie SP w Białaczowie. Hanna Grzybek zajęła II miejsce w kategorii kl. IV-VIII oraz w kategorii kl. I-III Alicja Owsieńska otrzymała III miejsce a Kacper Kałuża i Michał Hejda wyróżnienia. Wojewódzkie eliminacje Ogólnopolskiego Konkursu „Poznajemy Ojcowiznę” w Pabianicach, przyniosły sukces członkom SKKT–PTTK przy SP w Białaczowie. Komisja konkursowa przyznała I miejsce w kategorii prac multimedialnych Annie i Katarzynie Szotowskiem za pracę „Białaczów – moja mała ojczyzna”. Również I miejsce w kategorii prac zbiorowych „literackich”, przyznano Nikoli Watychowicz i Mai Wróbel za pracę „Ścieżka rowerowa”. Opiekunką prac była Joanna Świątek.

Konkursem z wieloletnią tradycją jest Przegląd Poezji „Krajobrazy Polskie” organizowany przez 25 lat przez Oddział PTTK, Urząd Gminy i Gminną Bibliotekę Publiczną w Żarnowie.

Ostatni przegląd odbył się 20 października z udziałem 19 recytatorów ze szkół podstawowych z Aleksandrowa, Białaczowa, Gomulina, Klewa, Paradyża, Wójcina i Żarnowa. Jury konkursu przyznało I miejsca w kategorii kl. I –III Annie Małeckiej z Gomulina i w kategorii kl. IV–VIII Marii Sobolewskiej z Paradyża. Laureatki otrzymały okolicznościowe puchary XXV Jubileuszowego Przeglądu. Praca w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej jest możliwa min. dzięki opiekunkom SKKT–PTTK, nauczycielom i rodzicom niektórych dzieci.

Zarząd Oddziału PTTK w Żarnowie wysoko ceni pracę społeczną w środowisku dzieci i młodzieży czego dowodem są odznaczenia resortowe i wyróżnienia PTTK przyznawane na nasze wnioski. Wicekurator Kuratorium Oświaty w Łodzi wręczył podczas uroczystego „Podsumowania roku turystycznego” w dniu 4 września 2021 r w Żarnowie, Medale Komisji Edukacji Narodowej Joannie Świątek i Krzysztofowi Nawrockiemu. Wyróżniono także w 2021 r. kilkuosobową grupę naszych działaczy odznaką „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży”. Wydarzeniem ogólnopolskim w dniu 21 października, było wręczenie tytułu i medalu „Nauczyciel Kraju Ojczystego” i Medalu Komisji Edukacji Narodowej w ZG PTTK w Warszawie min. trzem naszym działaczkom: Marii Grzybowskiej, Justynie Nicós i Barbarze Kalinowskiej.

Krajoznawstwo

Najważniejszym wydarzeniem krajoznawczym roku 2021 była konferencja popularno–naukowa „Praca i życie codzienne na terenie Środzkowego Nadpilicza”, zorganizowana przez Urząd Gminy w Aleksandrowie i Oddział PTTK w Żarnowie. Planowana w 2020 r. nie odbyła się z powodu zagrożenia epidemicznego.

Z okazji konferencji Oddział wydał broszurę pt. „Współpraca Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego z samorządem na przykładzie działalności Oddziału PTTK w Żarnowie i Gminy Aleksandrów”. Konferencja odbyła się 17 lipca 2021 w sali gimnastycznej Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Dąbrowie nad Czarną a prowadził ją wójt gminy Aleksandrów – Paweł Mamrot i prezes ZO PTTK w Żarnowie – Włodzimierz Szafiński. W konferencji wzięło udział ponad 100 uczestników, w tym samorządowcy i działacze PTTK. Wśród gości byli min.: wicemarszałek Województwa Łódzkiego Zbigniew Ziemia, przewodniczący Komisji Środowiskowej ZG PTTK w Warszawie Ryszard Kunce, przewodnicząca Komisji Turystyki Kajakowej ZG PTTK Elżbieta Gomulska, przewodnicząca Rady Gminy Aleksandrów Jolanta Rogozińska i inni. Konferencja rozpoczęła się od poetyckiego wprowadzenia, wierszem Grażyny Szafińskiej „O dawnej wsi opowieść”. Część referatową rozpoczął dr Piotr Wypych prelekcją „Garncarstwo w Dąbrowie n/Czarną”, Aleksandra Grad z Muzeum w Opocznie mówiła nt. „Dzień powszedni mieszkańców nadpiliczej wsi na przykładzie wyposażenia i wystroju chałupy z przełomu XIX i XX w.” Dr Michał Skoczylas ze Szczecina, przedstawił temat „Ogólna sytuacja historyczna i warunki życia codziennego na ziemi szczecińskiej po II wojnie światowej w odniesieniu do migracji ludności ze zlewni Pilicy na Pomorze Odrzańskie”. Po przerwie drugą część rozpoczął występem artystycznym zespół „Pylcza”, a sesję referatową Barbara i Przemysław Ciszewscy prelekcją „Ślady średnio-wiecznej organizacji produkcji w etymologii nazw miejscowości Środkowego Nadpilicza”. Następnie Paweł Kendra z Muzeum w Piotrkowie Trybunalskim, mówił o „Życiu codziennym na terenie Środkowego Nadpilicza w okre-

sie II wojny światowej". Ostatnim referentem był dr hab. Marcin Kiedrzyński z UŁ w Łodzi, z tematem „Źródła, źródlika, strumienie – oazy bioróżnorodności w krajobrazie Środkowego Nadpilicza”. Większość uczestników stanowili mieszkańcy gminy Aleksandrów i członkowie PTTK z Żarnowa, Końskich, Wieruszowa i Warszawy. Uczestnicy konferencji otrzymali szereg gadżetów a wśród nich również wspomnianą broszurę o współpracy PTTK Żarnów z gminą Aleksandrów. Odznaką „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży” uhonorowano wójta Pawła Mamrót a prezesowi Włodzimierzowi Szafińskiemu, wręczono puchar za 24 lata pracy na rzecz promocji walorów turystyczno-krajoznawczych gminy Aleksandrów. W następnym dniu w ramach konferencji, odbył się spływ kajakowy Pilicą z udziałem ok. 100 osób w tym 21 miejsc przeznaczono dla O/PTTK Żarnów. Konferencja i spływ przyczyniły się do poszerzenia wiedzy krajoznawczej o Środkowym Nadpiliczu i umożliwiły dalszą integrację mieszkańców gminy Aleksandrów z turystami z różnych części Polski. Rok 2021 był dalszym etapem rozwoju turystyki kajakowej w naszym Oddziale PTTK. Pływaliśmy 10 rzekami Polski, ale również w miarę możliwości zwiedzaliśmy różne obiekty krajoznawcze. Podczas pobytu na Polesiu, zwiedzaliśmy dawny obóz koncentracyjny w Sobiborze, byliśmy na styku trzech granic nad Bugiem a także widzieliśmy słynny wodowskaz na Bugu we Włodawie. Będąc na spływie Sanem, kajakarze zwiedzali Muzeum Wikliniarstwa w Rudniku nad Sanem oraz Ulanów. Spływ Kamienną rozpoczynał się w Bałtowie, więc przy okazji kajakarze mogli zobaczyć fragment tego wielkiego parku rozrywki. Krutynia płynąca na Mazurach, należy do najpiękniejszych rzek Polski i jest nazywana perłą mazurskich rzek. Sama jest rezerwatem przyrody i płynie przez Mazurski Park Krajobrazowy. Była też okazja zwiedzenia Muzeum Przyrodniczego Parku, które znajduje się w miejscowości Krutyń. Wojnowo z zabudowaniami moleny i klasztoru starowierców a także cerkiew i żeński zakon prawosławny były też celem naszej wycieczki. Kolejny spływ Drwęcą połączony był z pobytem w zamku w Golubiu-Dobrzyniu, w którego murach znajdowała się nasza baza noclegowa, toteż mieliśmy okazję zwiedzić wszystkie dostępne pomieszczenia zamkowe z miejscowym przewodnikiem. W ramach promocji Turystyczno-Krajoznawczej Odznaki gminy Żarnów, prowa-

dziliśmy kilka wycieczek pieszych do obiektów krajoznawczych na terenie gminy. Również na XVII Dni Żarnowa, w sobotę dnia 28 sierpnia 2021 zorganizowano imprezę krajoznawczą pt. „Poznajemy obiekty krajoznawcze i zabytki gminy Żarnów.” Najpierw odbyła się prelekcja multimedialna wójta dr Krzysztofa Nawrockiego w Domu Kultury a następnie uczestnicy wzięli udział w wycieczce autokarowej do kilku wybranych obiektów krajoznawczych. Warto podkreślić, że w okresie styczeń - grudzień 2021 zostało przyznanych 49 srebrnych odznak gminy Żarnów. Poza mieszkańcami Żarnowa i najbliższych okolic, zdobywcami odznak są osoby z Łodzi, Przedborza, Wrocławia i Sandomierza. Oddział w Żarnowie zorganizował również w dniach 7 września i 24 października wycieczki powiązane ze zdobywaniem odznaki regionalnej „Znam Skierniewice i okolice”. Pierwsza to zwiedzanie miasta Skierniewice z przewodnikiem turystycznym w ramach promocji odznaki. Miasto wytyczyło ciekawą pieszą trasę turystyczną rozpoczynającą się przy Dworcu Kolejowym w Skierniewicach, z ławeczką Wokulskiego na peronie. W pobliżu znajduje się Pomnik „Przed Bitwą Warszawską 1920 r”. Brama Parkowa, Pałac Prymasowski (instytut Ogrodnictwa), Dom Sejmikowy, kościół św. Jakuba, ratusz miejski, ławeczka prof. Pieniążka na rynku miejskim, kościół św. Stanisława i cmentarz św. Rocha. Były to główne zabytki w Skierniewicach, które zwiedziliśmy. Końcowym etapem wycieczki było Muzeum Historyczne Skierniewic. Po „zaliczeniu” obiektów prezes Oddziału PTTK w Skierniewicach przyznał uczestnikom naszej wycieczki 19 odznak „Znam Skierniewice i okolice” w stopniu brązowym. Następną wycieczkę zaplanowano tak, aby po zwiedzeniu Lipiec Reymontowskich, pobycie w Bolimowskim Parku Krajobrazowym i Starej Rawie, była podstawa do weryfikacji następnych odznak „Znam Skierniewice i okolice”. W Lipcach Reymontowskich mieliśmy do zobaczenia trzy obiekty o charakterze muzealnym: Galerię Staroci i Pamiątek Regionalnych, Muzeum Czynu Zbrojnego i Muzeum Regionalne im. Władysława Stanisława Reymonta. Wiele pomników, kamieni pamiątkowych i tablic nawiązuje do pobytu pisarza w Lipcach, który mieszkał tu w latach 1888-1891 w „Domku Dróżnika”.

Przy drodze wiodącej wzdłuż torów do Domku Dróżnika, jest też kamień z tablicą upamiętniającą przyznanie w 1924 r. Reymontowi Nagrody Nobla za powieść „Chłopi”. Stara Rawa jest również miejscowością pełną obiektów krajoznawczych: kościół drewniany z 1731r. i obok zabytkowa dzwonnica, nagrobki na cmentarzu przykościelnym, kaplica cmentarna pw. św. Juliana i wreszcie grodzisko z XI-XII w. Ci turyści, którzy byli na terenie pow. skierniewickiego po raz pierwszy, zdobyli odznaki brązowe a ci, którzy po raz drugi srebrne. W efekcie nasi turyści w 2021 r. otrzymali ogółem 42 odznaki „Znam Skierniewice i okolice”, w tym 35 odznak brązowych i 7 srebrnych. Ciekawą wyprawą krajoznawczą, była też wycieczka do Sochaczewa i Żelazowej Woli w dniu 13 października 2021. W Sochaczewie zwiedziliśmy dwa muzea: muzeum Kolejki Wąskotorowej oraz Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą.

W Żelazowej Woli odwiedziliśmy Dom Urodzenia Fryderyka Chopina i park krajobrazowy wokół dworku. W położonym w parku pawilonie zobaczyliśmy też ciekawy film o życiu i twórczości tego genialnego pianisty i kompozytora.

Ostatnią wycieczką krajoznawczą w 2021 r. była wyprawa do Krakowa w dniach 7 i 8 grudnia. Wzięto w niej udział 26 turystów, wszyscy uczestnicy zaszczepieni. W pierwszym dniu spotkaliśmy się z przewodniczką, przy Pomniku Grunwaldzkim na Placu Jana Matejki. Idąc do Rynku Starego Miasta zobaczyliśmy Barbakan, pozostałości murów obronnych z Bramą Floriańską i doszliśmy do kościoła Mariackiego, w którym podziwialiśmy min. ołtarz Wita Stwosza. Dalsza część wędrówki po mieście odbywała się w obrębie Sukiennic i Wieży Ratuszowej, przy której jest makieta dawnego ratusza. Następne obiekty to zabudowania Uniwersytetu Jagiellońskiego z dziedzińcem Collegium Maius. W programie wycieczki były zarezerwowane także dwa muzea: Książąt Czartoryskich i Galeria obrazów w Sukiennicach. Wieczorem turyści wzięli udział w jarmarku bożonarodzeniowym na rynku staromiejskim. Drugi dzień był poświęcony zwiedzaniu żydowskiego Kazimierza. Centrum dzielnicy stanowi ulica Szeroka, przy której mieszkali niegdyś najbogatsi Żydzi. Tutaj widzieliśmy synagogę Wolfa Poppera (Bociana) a później weszliśmy do synagogi Remuh. Ta bożnica jest miejscem pielgrzymkowym dla Żydów z całego świata. Obok znajduje się cmentarz z około 700 macewami, będącymi często cennymi zabytkami żydowskiej sztuki nagrobnej. „Przechodząc uliczkami Kazimierza widzieliśmy synagogę Starą i Wysoką, dawną rzeź-

nię rytualną na Placu Nowym i mykwę (łożnię żydowską). Kraków jest miastem bogatej kultury, pełnym zabytków, ale też nowoczesnych rozwiązań architektonicznych. Uczestnicy wycieczki wyrazili chęć poznania dalszych dzielnic i atrakcji miasta w następnym roku.

Inne działania Oddziału

W 2021 r. zorganizowany został jeden wyjazd do Teatru Wielkiego w Łodzi na spektakl „Grek Zorba”. Była to prawdziwa uczta duchowa dla 43 osób, miłośników sztuki teatralnej, którzy długo oczekiwali na taką okazję. Tak jak w latach poprzednich, na łamach „Tygodnika Opoczyńskiego” promowaliśmy rajdy, spływy i pozostałe przedsięwzięcia związane z działalnością Oddziału. W okresie od stycznia do grudnia 2021 r. ukazało się w TOP-ie ponad 40 artykułów. Promocją działalności naszego PTTK są też strona internetowa Oddziału, strona Komisji Turystyki Pieszej i Klubu Turystyki Kajakowej PTTK Żarnów. Nasi turyści: Janusz Aleksandrowicz, Barbara Kalinowska, Magdalena Szołowska, Barbara Ciszewska, Cezary i Magda Król, Cezariusz Szulc i Tatiana Kosylak często dokumentują zdjęciami imprezy turystyczno-krajoznawcze Oddziału. Tatiana Kosylak przygotowuje ciekawe prelekcje multimedialne podsumowujące kolejne lata działalności Oddziału.

Tak też było w dniu 4 września 2021, gdy podsumowywaliśmy rok turystyczny 2020. W trzecim numerze kwartalnika PTTK „Turysta” ukazały się dwa artykuły prezesa O/PTTK w Żarnowie: „Praca i życie codzienne na terenie Środkowego Nadpilicza” oraz „Odznaki krajoznawcze PTTK w Żarnowie”. Również w „Piechurze” ukazują się ciekawostki z życia Oddziału. W Żarnowie działają referaty weryfikacyjne odznak PTTK, oprócz odznak turystyki pieszej, weryfikowane są odznaki „Tropiciel Przyrody” i „Turysta-Przyrodnik”, odznaki regionalne takie jak Odznaka Krajoznawcza Powiatu Opoczyńskiego, Turystyczno-Krajoznawcza Odznaka gminy Aleksandrów i Turystyczno-Krajoznawcza Odznaka gminy Żarnów a także Regionalna Odznaka Krajoznawcza. W roku 2021 przyznano 43 OTP, 20 odznak „Tropiciel Przyrody”, 2 brązowe, 5 srebrnych i 5 złotych Odznak Krajoznawczych Powiatu Opoczyńskiego, 2 srebrne odznaki gminy Aleksandrów i 49 odznak gminy Żarnów. Jesienią 2021 r. przygotowano i wysłano do zaopiniowania do Kapituły Odznaczeń ZG PTTK w Warszawie, 21 wniosków na odznaczenia i wyróżnienia. Po pozytywnym załatwieniu będą one sukcesywnie wręczane na uroczystościach poświęconych 25-leciu Oddziału PTTK Żarnów (1997 -2022).

Imprezy zrealizowane w 2021 roku

Lp.	Data	Nazwa imprezy	Ilość osób
1	6.01	Wycieczka piesza „Spacerkiem wokół Afryki”	62
2	9.01	Zimowy spacer wokół Żarnowa	8
3	23.01	XXIV Rajd Szlakiem Powstania Styczniowego	38
4	13.02	VII Marsz Walentynkowy	37
5	20.02	Wycieczka piesza „Przez Diabłą Górę”	60
6	7.03	Wycieczka „Piekielnym Szlakiem”	13
7	13.03	Rajd na 21 km „Turystyczne Oczko”	15
8	14.03	Pieszko do rezerwatu „Jodły Sieleckie” i kamieniołomu Sielec	10

9	20.03	Rajd „Pierwszy dzień wiosny”	143
10	27.03	Pieszko do rezerwatu „Jodły Sieleckie” i kamienio- łomu Sielec	12
11	10.04	Wycieczka piesza „Do stajni artystycznej Marcin- ków”	27
12	18.04	Drugie „Turystyczne Oczko”	19
13	24.04	Wycieczka „Piekielnym Szlakiem do Siedlowa”	22
14	1.05	Inauguracja sezonu kajakowego w O/PTTK Żarnów	35
15	3.05	Wycieczka „Piekielnym Szlakiem” Niemojowice – Miedzna Murowana	24
16	8.05	Spacer z Żarnowa do Budkowa	31
17	15.05	Spytyw „Wiosna na Pilicy”	41
18	16 .05	Trzecie „Turystyczne Oczko”	19
19	3.06	Spytyw kajakowy Pilicą z Maluszyna do Krzętowa	33
20	12.06	Spytyw Pilicą Taras - Szarbsko	27
21	13.06	Rajd „Turystyczna Ósemka”	18
22	19-20.06	Spytyw „Wisłą do Krakowa”	18
23	26.06	Spytyw Pilicą Tomaszów Mazowiecki - Zakościele	10
24	3-4.07	Spytyw Sanem	18
25	10.07	Spytyw Pilicą Biały Brzeg - Taras	17
26	17.07	Konferencja popularno – naukowa (wspólnie z UG w Aleksandrowie) „Praca i życie codzienne na terenie Środkowego Nadpilicza” połączona ze spytywem Pilicą Stobnica – Ostrów (udział O/PTTK Żarnów)	116
27	18.07		18
28	17.07	I Familijny Rajd „Każdy może iść na Podklasztorze”	19
29	21.07.21	Spytyw rzeką Kamienną Battów - Zemborzyn	6
30	24.07.21	Spytyw kajakowy Pilicą. Inowódz - Domaniewice	14
31	29.07.21	Spytyw kajakowy Pilicą Biała – Sulejów Błonie	9

32	6-8.08.21	Spytyw Krutynią	21
33	24-25.08	Spytyw Drwęcą	15
34	28.08	Prelekcja i wycieczka w ramach „Dni Żarnowa” (wspólnie z UG w Żarnowie) – Poznajemy obiekty krajoznawcze i zabytki gminy Żarnów	21
35	4.09	Podsumowanie Roku Turystycznego 2020 w Oddziale PTTK Żarnów	39
36	5.09	Wojewódzki Spytyw Pilicą Taras –Trzy Morgi	47
37	7.09	Wycieczka do Skierniewic	19
38	10-12.09	Udział w 64 Ogólnopolskim Zlocie Przodowników Turystyki Pieszej w Elblągu	6
39	18.09	Spytyw Wartą Burzenin - Strońsko	21
40	25.09	VI Rajd Rodzinny w ramach Międzypokoleniowej Sztafety Turystycznej	113
41	26.09	Druga „Turystyczna Ósemka”	18
42	30.09	Spytyw po Zalewie Miedzna – Wąglanka	10
43	7.10.	Wyjazd do Teatru Wielkiego w Łodzi „Grek Zorba”	43
44	10.10	Spytyw Drzewiczką	14
45	13.10	Wycieczka Sochaczew – Żelazowa Wola	19
46	16.10	Podsumowanie sezonu kajakowego w O/PTTK Żarnów. Spytyw Pilicą Przedbórz - Taras	18
47	20.10	XXV Jubileuszowy Przegląd Poezji „Krajobrazy Polskie”	19
48	21.10	Udział w uroczystości wręczenia MKEN i Nauczyciela Kraju Ojczystego w ZG PTTK w Warszawie	3
49	22.10	Udział w Forum Organizacji Pozarządowych w Łodzi	2
50	24.10	Wycieczka Lipce Reymontowskie, Bolimowski Park Krajobrazowy i Stara Rawka	23
51	6.11.	Udział w XXV Rajdzie Niepodległości (O/Końskie)	67
52	4.12.	XI Rajd z Mikołajem	101
53	7-8.12	Wycieczka do Krakowa	26
54	11.12	I Zimowe wejście na Fajną Rybę, bez tlenu	11